

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот *зайознавање на околината* за II одделение на деветгодишното основно образование за учениците со пречки во психичкиот развој.

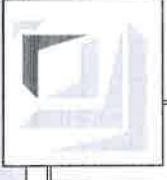
II ОДДЕЛЕНИЕ

ДЕВЕТТОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО ПРЕЧКИ
ВО ПСИХИЧКИОТ РАЗВОЈ

ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА

Скопје, мај 2009

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО II ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да ги проширува сознанијата за непосредната околина и да ја сфаќа поврзаноста меѓу луѓето, предметите и појавите;
- да се оспособува за набљудување, опишување, споредување на предметите и појавите и односите меѓу луѓето;
- да разликува жива од нежива природа и да ја открива нивната меѓусебна поврзаност;
- да ги разликува годишните времиња и промените во природата;
- да се оспособува да учествува во донесување и почитување на правила за заедничко живеење во домот, училиштето и во пошироката средина;
- да се вклучува активно во решавање проблеми и да стекнува самодоверба;
- да умее да распознава, да разбира и да искажува различни емоции;
- да се грижи за своето здравје и за средината во која живее и учи;
- да ги запознава и применува правилата за заштита од повреди и од други опасности;
- да го проширува знаењето за сообраќајните правила и да развива култура на однесување во сообраќајот;
- да развива чувство на припадност кон својата татковина;
- да ја сфати потребата од договарање, помагање и соработка со другите и да развива другарство, толеранција, хуманост и одговорност;
- да запознава обичаи и празници од својата култура и културата на другите заедници во Република Македонија;
- да се ориентира и снаоѓа во просторот и времето;
- да учествува во едноставни истражувања;
- да развива интерес и желба за доаѓање до нови сознанија за околината со користење различни извори за учење и ИКТ.
- да развива почит кон трудот;
- да развива и негува работни навики;
- да се грижи за растенијата и животните;
- да се оспособи за правилна употреба на апарати за домаќинството и заштита од повреда при нивно користење.

ТЕМА: ЈАС СО ДРУГИТЕ (ориентационо 14 часа)

Цели	Содржина	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да знае да се претстави себеси, што умее, што може, што сака; - да ја јакне самодовербата во своите постапки и способности; - да препознава сличности и разлики меѓу луѓето; - да спознава дека секој има свое мислење/ различно или исто со другите; - да ги спознава карактеристиките кај луѓето во различни периоди од животот; - да ја сфати функцијата на правилата за заедничко живеење; - да учествува во донесувањето на правилата на однесување во училиштето; - да ги применува правилата во училиштето и животот; - да спознава дека секој човек има права и одговорности. 	<p>Што ми се допаѓа кај себе</p> <p>Ние сме слични и различни</p> <p>Имам свое мислење и го почитувам мислењето на другите</p> <p>Деца и возрасни</p> <p>Правила на заедничко живеење</p> <p>Права и одговорности</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Разлики, сличности - Почитување на туѓото мислење - Раѓање, детство, младост, старост - Правила во одделението - Правила во семејството/домот - Права, одговорности 	<p>Работилница за запознавање, меѓусебно поздравување и позитивна комуникација.</p> <p>Учениците меѓу себе се прашуваат и добиваат информации за тоа кој што сака, што умее и што знае.</p> <p>Потоа идентификуваат дека по нешто се слични, а по нешто различни.</p> <p>Разговори и ситуациони игри на дадена тема за изнесување на своето мислење.</p> <p>Разговори за животот на човекот како процес (раѓање, детство, младост, старост).</p> <p>Разгледува фотографии и раскажува за своето семејство (мајка, татко, баба, дедо во различни периоди од животот).</p> <p>Разговори за правилата во некоја игра, донесување правила за однесувањето и други правила што ги познаваат во домот, зградата, населбата, во одделението и во училиштето.</p> <p>Запознавање на основните детски права преку активности (работилница за детски права, разговори, игри, цртање и сл.).</p>

ТЕМА: ЖИВОТОТ И РАБОТАТА ВО УЧИЛИШТЕТО (ориентационо 14 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да знае како е организирано училиштето; - да знае што работат наставниците/директорот, службите во училиштето; - да се оспособува самостојно да се ориентира во просторот во училиштето и училишниот двор; - да ги запознава правилата за однесување во училиштето; - да развива чувство за меѓусебно почитување, помагање, соработка; - да го разбира значењето на зборовите одговорност, праведност, приватност; - да разликува лично и заедничко; - одговорно да се однесува кон своите и заедничките работи во училиштето; - да ги запознава празниците поврзани со верската и државната традиција; - да се поттикнува за учество во прославите. 	<p>Како е организирано училиштето</p> <p>Животот и работата во училиштето</p> <p>Празнување</p>	<p>Раководство Кукен ре Училишница Канцеларии Библиотека, кујна, тоалет, спортска сала</p> <p>Почитување Соработка Одговорност Праведност Приватност</p> <p>Ученички прибор</p> <p>Празници: Божик, Нова година, Бајрам, 8 Септември, Велигден</p>	<p>Запознавање на просториите и вработените во училиштето.</p> <p>Разговори за работата во училиштето, разговор со директорот, училишниот педагог, психолог.</p> <p>Разговор за нивните работни обврски, зошто е важна нивната работа, како соработуваат меѓу себе.</p> <p>-Работилница на тема:Кој каде ќе однесе „писмо“ (Појди кај психологот, педагогот и сл.)</p> <p>Работилница на тема: Како сакам да биде моето училиште?</p> <p>Игри на улоги. Работилници за одговорност, праведност, приватност.</p> <p>Работа во групи. Секоја група добива задачи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да изработи правила за чување на опремата во училишницата за одржување на хигиената во училишницата; за полевање на цвеќињата; - групите водат дневник: Што направивме денес? Разговори за чувањето на училишниот прибор и ученичкиот прибор, користење, позајмување. Разговор за празниците, учество во одбележувањето на значајните државни и верски празници, изработка на календар на празници.

ТЕМА: МОЈОТ ДОМ (ориентационо 14 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги запознае роднинските врски во потесното и поширокото семејство; - да развие чувство на припадност кон своето семејство; - да знае дека постојат еднакво вредни различни видови на семејно живеење (семејства со еден родител, дом семејство, институција семејство); - да ја знае функцијата на просториите во домот; - да знае и именува дел од мебелот и апаратите во домот и нивното првично користење; - да воочува и избегнува опасности, да развива чувство на одговорност кон својата безбедност и безбедноста на другите; - да разликува елементарни непогоди; - да знае како да се заштити, да го научи телефонскиот број на пожарна, полиција; - да се поттикнува на активно учество во одржувањето на личната хигиена и хигиената во домот; 	<p>Членовите на моето семејство</p> <p>Простории во домот</p> <p>Апарати во домаќинството</p> <p>Заштита од елементарни непогоди</p>	<p>Семејство, роднини (вучко, вујна, чичко, стрина, тетин, телка)</p> <p>Простории во домот, мебел, телевизор, електричен шпорет, фрижидер, компјутер, радио, ЦД и др.</p> <p>Пожар</p> <p>Поплава</p> <p>Земјотрес</p> <p>Лична хигиена</p> <p>Одговорности</p> <p>Здравје</p>	<p>Разгледување на семејни албуми, разговори; цртање на семејно стебло.</p> <p>Посета на семејство, посета на дом за деца без родители.</p> <p>Именување на членовите на потесното и поширокото семејство.</p> <p>Играње улоги на членови на семејството.</p> <p>Изработка на албум на просториите во домот, разговор, именување.</p> <p>Цртање на омилена просторија во домот.</p> <p>Разгледување на мали куќни апарати во игровните катчиња;</p> <p>разговор за нивната примена и начините како да ги избегнуваат можните опасности – истражувачки активности;</p> <p>пано – моите обврски, дома, цртање; примена на ИКТ.</p> <p>Работилница: Опасни игри.</p> <p>Симулирање ситуации како да постапам при елементарни непогоди, повикување на пожарникар и др. активности за заштита.</p> <p>Разговор на тема: Како ја одржувам личната хигиена и хигиената во домот, прибор за лична хигиена.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - да ги надминува родовите стереотипи за поделбата на обврските во семејството; - да стекнува сознанија за значењето на здравјето; - да се запознае со начинот на одбележувањето на празниците во семејството; - да се поттикнува активно да го користат слободното време. 	<p>Лична хигиена и хигиена во домот</p> <p>Здравје</p> <p>Празници во семејството</p> <p>Слободно време</p>	<p>здрава храна, витамини, спортување, воздух, вода, игра, смеа</p> <p>Празник, прослава, роденден, именден и др. семејни прослави, подарување</p> <p>Слободно време</p>	<p>Играње на улоги - родово нестереотипна поделба. Примена на ИКТ.</p> <p>Работилница на тема: Што е здравје?</p> <p>Дискусија за прослави на празници во домот и за посетите на роднини и пријатели, играње улоги, цртање.</p> <p>Работилница за правење подароци.</p> <p>Работилница на тема: Како сакам да го користам своето слободно време?</p>
---	---	--	--

ТЕМА: ЈАС СУМ ДЕЛ ОД ПРИРОДАТА (ориентационо 28 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да открива и опишува некои карактеристики за живата природа; - да открива и опишува некои карактеристики на неживата природа во неговата околина (вода, песок, камен, метал и др.); - да стекне сознанија дека живите суштества се поврзани со неживата 	<p>Мојата околина- жива и нежива природа</p> <p>Растенијата во мојот крај</p>	<p>Жива природа, нежива природа</p> <p>Растенија</p>	<p>Истражувачки активности со вода, песок, камен, Набљудува, открива, разликува живи организми во неговата околина.</p> <p>Разговара за живите организми за тоа како се хранат, како живеат и нивната зависност од неживата природа.</p> <p>Прошетка, набљудување на цветна градина, поле, ливада, шума и набљудување на различни ви-</p>

<p>природа;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да стекне сознанија дека во различни на околина живеат различни расте- нија; - да стекне основни сознанија за рас- тенијата и нивното значење за човекот; - да распознава и именува различни зеленчуци и да знае како ги користи човекот; - да распознава и именува различно овошје и да знае зошто се користи; - да разликува и именува зимзелени и листопадни дрвја; - да ги прошири сознанијата за жи- вотните; - да ја воочи разликата во начинот на живеење меѓу дивите и домашните животни; - да ги распознава промените во при- родата според годишните времиња; - да знае како се прилагодуваат чове- кот, животните, растенијата според годишните времиња; - да се ориентира во времето и правил- но да ги користи термините за деноноќие; - да стекне основни сознанија за Сегилата; 	<p>Во зеленчуковата градина</p> <p>Во овошната градина</p> <p>Зимзелени и листопадни дрвја</p> <p>Животни -домашни и диви животни</p> <p>Промени во природата - годишни времиња</p> <p>Ориентација во времето</p>	<p>Зеленчук</p> <p>Овошје</p> <p>Зимзелени дрвја Листопадни дрвја</p> <p>домашни животни диви животни</p> <p>Годишни времиња, месеци, календар</p> <p>Ден-ноќ, претпладне-</p>	<p>дови растенија во нивната природна средина, раз- говор на тема за значењето на растенијата за човекот. Сади и одгледува украсни цветни расте- нија, во сандачиња, саксии и градина во дворот на училиштето.</p> <p>Истражувачки активности за набљудување на зеленчукова градина, истражување на особините на зеленчукот (големина, форма, боја, вкус, мирис, кој зеленчук се јаде свеж, зготвен). Секој презентира различен вид на зеленчук и може да направат книга за зеленчук, рецепти, постер.</p> <p>Истражувачки активности за набљудување на овошјето во овошната градина (боја, големина, мирис, вкус), истражувачки активности (што ќе се случи: ако плодот се стави во топла-ладна вода, кога ќе се пресече на половина). Секој презентира различен вид на овошје и може да направат книга за овошје, рецепти, постер.</p> <p>Работилници:</p> <ul style="list-style-type: none"> -правење овошна салата; -правење салата од зеленчук; -употреба на зачини. <p>Набљудување на блиската околина во различни годишни времиња; согледување на сличности и разлики помеѓу зимзелените и листопадните дрв- ја, илустрирање.</p> <p>Посета на фарма; гледање филм за животот на животните, разгледување на слики, сликовници,</p>
--	---	--	--

<p>- да научи како да се заштити од повреда и болести.</p>	<p>Моите сетила (око, уво, уво, допир)</p> <p>Како се заштити од болести</p>	<p>попладне, наутро-навечер</p> <p>Сетила,</p> <p>Болести, повреди.</p>	<p>енциклопедија за домашни и диви животни; читање басни, гаганки, правење на албуми, примена на ИКТ.</p> <p>Набљудување на времето во текот на целата година.</p> <p>Откривање на позначајните одлики на годишните времиња (есен, зима, пролет, лето); воочување на промените во природата (сончево, топло, врнежливо, облачно); водење на календар на времето; разговор на тема како се облекуваме во различно годишно време; примена на ИКТ; посета на метеоролошка станица, слушање на временска прогноза; изработка на седмичен календар на времето, изработка на дневен распоред на активности и објаснување на активностите.</p> <p>Истражувачки игри: Што откривам со моите сетила, (допир, мирис, вид, слух, вкус).</p> <p>Разговор на тема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Како да се заштитиме од повреда? - Како да се заштитиме од заразните болести? (разговор за опасноста од самостојно земање лекаства); - Моите посети во амбуланга. - Моите посети на заболелкар.
--	--	---	--

ТЕМА: ЈАС И СТРАЖУВАМ (ориентационо 16 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги открива и запознава својствата на различните материјали (хартија, ткаенина, песок, природни материјали), да препознава материјали со допир (мазно, рапаво); - да ги открива и запознава својствата на водата; - да развива свест за значењето на водата; - да ги открива и запознава својствата на воздухот; - да развива свест за значењето на чистиот воздух; - да ги открие изворите на светлина и да знае да се заштити од директна сончева светлина; - да развива способност за обликување на различни материјали и нивното комбинирање; - да се запознае со начинот на кој употребената амбалажа или предмет можат да се искористат; - да развива свест за правилно искористување на материјалите. 	<p>Запознавање со материјалите: хартија, ткаенина, дрво, песок, природни материјали</p> <p>Вода</p> <p>Воздух</p> <p>Светлина</p> <p>Го менувам светот</p>	<p>Материјали, хартија, ткаенина, песок, природни материјали</p> <p>Впивање, пливање, тонење, загадена вода, незагадена вода</p> <p>Воздух, дишење, чист воздух, светлина, темнина, сенка</p> <p>Употребен материјал, кутии, украсни предмети</p>	<p>Истражувачки игри со различни материјали кои можат да се виткаат, обликуваат, праваат фигури, оригами, слики, кукли, честитки, комбинираат различни материјали во една целина.</p> <p>Истражувачки игри - Откривање на својствата на водата (боја, мирис).</p> <p>- Кои предмети впираат вода? - текстил, камен, дрво, железно, песок и др.).</p> <p>- Истражување како се загадува водата.</p> <p>Истражувачки игри - откривање на својствата на воздухот (боја, мирис, тежина, притисок), движење на воздухот - ветер, изработка на вртелешка од хартија.</p> <p>- Истражување: Како се загадува воздухот?</p> <p>Истражувачки игри - Истражување на својствата на светлината (извори на светлина), бојата на светлината, пропуштање на светлината низ различни предмети (виножито). Прави сончев часовник.</p> <p>Разгледување на различен употребен материјал, негово комбинирање: правење на честитки, украси, кукли, играчки, маски;</p> <p>- изработки на разни предмети од кутии, стари весници, пластични чашки, корпи од јајца, фолија, кутија од тетрапак и др.;</p> <p>- изработки од разни видови на коноп, волница, стари ЦД, филмови, стиропор и др.</p>

ТЕМА: СООБРАКАЈ (орнегационо 10 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да знае правилно и безбедно да се движи; - да ги почитува сообраќајните знаци во сообраќајот во реална ситуација; - да препознава сообраќајни знаци за пешаци; - да препознае крстосница и да знае како се преминува; - да ги продлабочи знаењата за видовите на сообраќајни средства; - да воочува сличности и разлики на различните сообраќајни средства; - да ја сфати важноста на сообраќајната поврзаност на различните делови од својот крај и пошироко. 	<p>Движење на улица, пат, место за игра во училиштето</p> <p>Сообраќајни знаци</p>	<p>Улица, пат, место за игра</p> <p>Пешачки премин, патека за пешаци, тротоар, семафор, сообраќајни знаци</p> <p>Крстосница</p> <p>Патуваме</p>	<p>Симулација на движењата по улицата, патот и местото за игра во училиштен двор, полигон; Работилница на тема: Каде и како смеам да ја преминам улицата?</p> <p>Набљудување и идентификација на сообраќајни знаци на слики, слајдови, макети, филмови и др.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - цртање, моделирање и изработка на сообраќајни знаци од разни материјали; - симулирање во училиштен двор, полигон на игри за препознавање и почитување на сообраќајните знаци. - Набљудување на крстосница; - симулација во училиштен двор, полигон; - вежби за преминување на крстосница; - илустрации, цртање, гледање слајдови, слики, примена на ИКТ и др.; - цртање, боење, моделирање на сообраќајни средства (велосипед, ролери, тротинет).

ТЕМА: МОЕТО МЕСТО (ориентационо 12 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги прошири знаењата за поважните особености на местото во кое живее (град, село, населба); - да ги препознава и именува позначајните објекти во непосредната околина и да се ориентира според нив; - да препознава и споредува нови и стари градби; - да развива интерес и почит кон традицијата и културното наследство; - да ја запознае културната различност во своето место на живеење; - да развива чувства на припадност кон својата татковина, - да се запознава со позначајните природни убавини. 	<p>Местото во кое живеам</p> <p>Непосредна околина</p> <p>Моето место некогаш и сега</p> <p>Македонија - мојата татковина</p>	<p>Град, село, населба</p> <p>Пошта</p> <p>Амбуланта</p> <p>Полициска станица</p> <p>Фабрика</p> <p>Пазар</p> <p>Трговски центар</p> <p>Културно наследство</p> <p>Планини, езера, реки</p>	<p>Прошетки, набљудување, разговори за околината;</p> <p>- изработка на албум со фотографии од своето место на живеење, примена на ИКТ.</p> <p>Прошетки и разговори во непосредната околина.</p> <p>Посета на објектите и разговор со вработените.</p> <p>Цртање на објекти.</p> <p>Прибирање на податоци за знаменити настани со помош на возрасните.</p> <p>Читање приказни и легенди, слушање народни песни и ора (од својата и другите етнички заедници).</p> <p>Организирани посети и работилници.</p> <p>Разговори, собирање и разгледување на проспекти, разгледници, фотографии.</p> <p>Изработка на албуми и панoa, примена на ИКТ, разгледување на ЦД „Убавините на Македонија”.</p>

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Насоки за меѓуинтернетно поврзување

- *Наставничките содржини на интернетот запознавање на околината даваат можност за интегрирано целно и содржинско поврзување со наставничките предмети: мајчин јазик, матемаatika, ликовно, музичко и физичко образование.*
- *Препораки за користење на годишниот фонд на часови*

Поставените цели во наставните теми даваат можност за самостојно планирање и реализација на содржините, во согласност на потребите на учениците и почитување на принципот на актуелизација во наставата. Се користат актуелните настани и ситуации во одделението и се поврзуваат со искуството на учениците кога настанува надвор од училиштето. Колку што е можно, учениците треба околината да ја запознаваат непосредно. При набљудувањето се упатуваат да ги употребуваат сите можни сетила.

Во наставната програма дадени се цели кои се постигнуваат преку активностите на учениците. Активностите понекогаш опфаќаат повеќе цели и цели од различни содржини. Така една цел можеме да ја постигнеме преку различни активности. Примерите на активности се предлози, а наставникот може за постигнување на целите да избере и други соодветни активности.

- *Наставни средства:*

- o *непосредната околина – предмети и појави во природата, како и појави во општеството и односите меѓу луѓето;*
- o *дидактички средства и материјали;*
- o *истражувачки катчиња;*
- o *куклен театар;*
- o *визуелни средства (слики, апликации, фолии, панона, огласни табли, модели, макети);*
- o *сликовници, енциклопедии, списанија и сл.;*
- o *Интернет, образовни софтвери;*
- o *аудио-визуелни средства (графоскоп, дигитален фотоапарат, дигитална камера, телевизор, ДВД-плеер, видео-плеер, компјутер, ЛЦД проектор и други средства).*

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

- Следење на постигањата на учениците

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување).

Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето, врз основа на претходните знаења и искуства на ученикот, ученичката - дијагностичко оценување.

Начини на проверување и оценување:

- описно оценување:
 - опсервација на ученикот;
 - разговор како начин на изразување;
 - мотивација, интереси, активности, соработка, почитување на другите;
 - водење на развојно и аналитичко портфолио за секој ученик;
 - користење на евидентни и чек листи, анегдотски белешки, студии на случај;
 - детски изработки поединечни, групни.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ

Програмага во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за II одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во второ одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет-Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование

7. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *зайонзавање на околнината* за второ одделение во деветгодишното основно образование за учениците со пречки во психичкиот развој ја донесе

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 10-201/6
23.07 2009 год.
СКОПЈЕ

Скопје _____

Никола Тодоров
министер за образование и наука